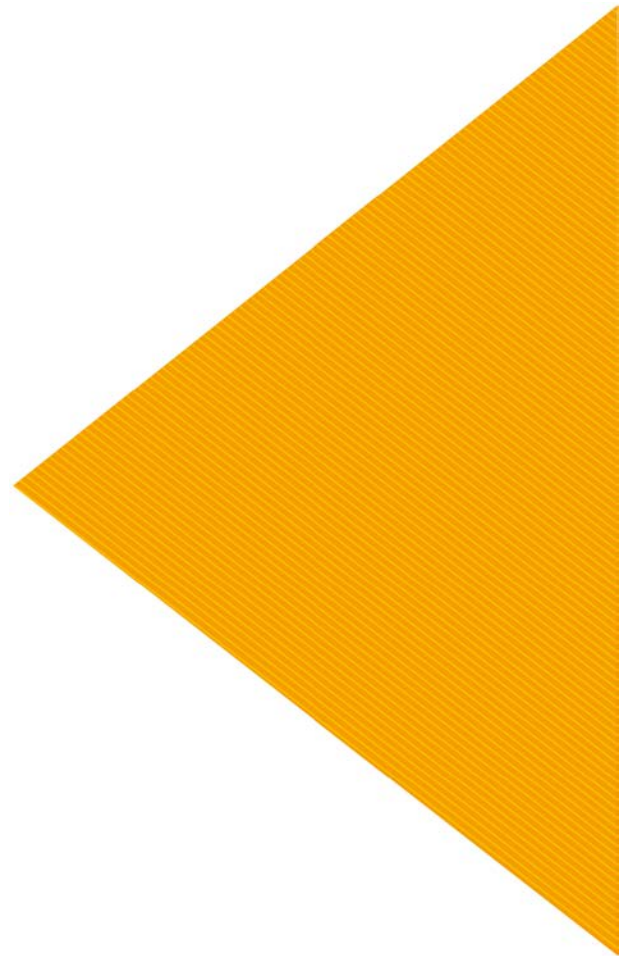

PIENITULOISET ORGANISAATIOHENKILÖT

SELVITYS 14/2017

Harmaan talouden selvitysyksikkö		Julkaisuaika 27.6.2017	
Tekijät Jouni Kytölä Jarkko Mäki		Julkisuus Julkinen	
Julkaisun nimi Pienituloiset organisaatiohenkilöt			
Julkaisutapa Sähköinen		Sivuja 26	Liitteitä
Lisätietoja medially: Johtaja Janne Marttinen, puh. 020 612 6066 Apulaisjohtaja Marko Niemelä, puh. 020 612 6070 Muut yhteydenotot htsy@vero.fi tai www.harmaatalous.fi/Asiakaspalvelu			
Velvoitteidenhoitoselvityksen voi pyytää ilmiöselvityksessä kuvatun ryhmän perusteella (Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (1207/2010) 5:3 §)			

TIIVISTELMÄ

Selvityksessä on tutkittu pienituloisia organisaatiohenkilöitä ja heidän yrityksiään harmaan talouden riskien näkökulmasta. Tutkittavien organisaatiohenkilöiden elinkeinotoiminta on ollut pääosin voitollista ja tuottavaa. Organisaatiohenkilöt ovat kuitenkin verotustietojen perusteella pienituloisia, joskaan eivät varattomia. Tämä herättää kysymyksen kuvatuslaisen elinkeinotoiminnan elinvoimaisuudesta; voivatko organisaatiohenkilöt saada toimeentulonsa pelkästään tästä elinkeinotoiminnasta vai onko taustalla kenties muita tulolähteitä.

Selvityksen kohdejoukon muodostavat pienituloiset elinkeinotoimintaa harjoittavat henkilöt tai elinkeinotoimintaa harjoittavan yrityksen vastuuasemassa olevat pienituloiset henkilöt. Kohdejoukkoon valikoitui yhteensä 43 195 henkilöä.

Huomattava osa pienituloisista henkilöistä tuli toimeen varsin pienillä tuloilla. Esimerkiksi yli 8 000 organisaatiohenkilöllä keskimääräiset käytettävissä olevat rahavirratt olivat alle 1 000 euroa vuodessa aikavälillä 2010–2013. Samaan aikaan osalla organisaatiohenkilöistä oli kuitenkin ollut huomattavia sijoituksia yhtiönsä tai esimerkiksi yksityistalouden velat olivat vähentyneet.

Joissain tapauksissa organisaatiohenkilön pienituloisuudelle on löydettävissä selittäviä tekijöitä jo pelkästään viranomaistietojen perusteella. Tällaisina tekijöinä on otettu huomioon muun muassa velkojen muutos, saadut perinnöt, henkilöyhtiöiden yhtiömiesten yksityisötöt sekä kustannusten korvaukset.

Kohdejoukon vastuuhenkilöillä oli yrityksiä yhteensä 46 566. Suuri osa yrityksistä oli yksityisiä elinkeinonharjoittajia tai osakeyhtiötä. Suurimmassa osassa yrityksiä oli tarkasteluhetkellä vain yksi vastuuhenkilö. Verohallinnon rekisterien perusteella toimivia yrityksiä oli noin 36 400 ja rekistereissä toimimattomia yrityksiä noin viidesosa.

Kohdejoukon henkilöiden rekistereissä toimivista yrityksistä viidesosalla oli verovelkaa. Verovelkojen määrät olivat kuitenkin maltillisia. Kohdejoukon henkilöiden yrityksistä 2 656, eli noin 6 %, oli ollut verotarkastuksen kohteena. Verotarkastuksissa harmaaseen talouteen viittaavia seikkoja oli löydetty 521 yrityksestä (19,6 %). Verotarkastusten havaintojen perusteella kohdejoukon yrityksissä ei ole tavallista enempää harmaata taloutta.

Vakavammilta harmaan talouden tapauksilta ei kuitenkaan ole välttytty. Kohdejoukon henkilöiden kytkösyryksistä yhteensä 576:sta oli tehty Verohallinnon rikosilmoitus. Rikosilmoitukset koskivat 304:ää eri vastuuhenkilöä. Rikosilmoitukset koskivat pääosin veropetoksia ja erityisesti niiden törkeää tekemistä.

Avainsanat: Pienituloisuus

SISÄLLYS

1	SELVITYKSEN TARKOITUS	1
1.1	KOHDEJOUKKO	1
1.2	YRITYSKYTKENNÄT	2
1.3	VERTAILUJOUKKO	2
2	PIENITULOISET VASTUUHENKILÖT, KOHDEJOUKKO.....	3
2.1	KOHDEJOUKON TULOTIEDOT	4
2.2	VELKOJEN MUUTOS	6
2.3	PERINNÖT	7
2.4	YKSITYISOTOT	7
2.5	YHTIÖMIESTEN SIIJOITUKSET	8
2.6	KUSTANNUSTEN KORVAUKSET	8
2.7	YHTEENVETO KOHDEJOUKON KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA RAHAVIRROISTA.....	9
2.8	KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHAVARAT SUHDETYYPEITTÄIN	10
2.9	KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHAVARAT OIKEUDELLISEN MUODON MUKAAN	12
3	KOHDEJOUKON YRITYKSET	14
3.1	OIKEUDELLINEN MUOTO	14
3.2	YRITYSKYTKENNÄT	14
3.3	TOIMIVUUS	16
3.4	TOIMIALAJAKAUMA	17
3.5	ALUEJAKAUMA	18
3.6	YRITYSTEN IKÄ JA TOIMINTA-AIKA	19
3.7	LIIKEVAIHTO- JA TASELUOKAT	21
3.8	TALouden HÄIRIÖTIEDOT JA VEROTARKASTUKSET	22
3.9	YRITYSTEN PALKANSAAJIEN KESKIMÄÄRÄISET PALKAT JA JAETTU OSINKO	23
4	VASTUUHENKILÖIDEN HÄIRIÖTIEDOT	24
5	YHTEENVETO.....	25
	<i>Organisaatiohenkilöt ja yritykset.....</i>	<i>25</i>

1 SELVITYKSEN TARKOITUS

Harmaan talouden selvitysyksikön lakisääteisenä tehtävänä on tutkia, tuottaa ja jakaa tietoa harmaasta taloudesta.¹ Selvitysyksikön laatimissa selvityksissä kuvataan harmaan talouden ilmiöitä ja niiden vaikutuksia yksilöimättä organisaatiota tai siihen liittyvää henkilöä.

Selvityksen tarkoituksena on tutkia pienituloisia organisaatiohenkilöitä ja heidän yrityksiään harmaan talouden riskien näkökulmasta. Tutkittavien organisaatiohenkilöiden elinkeinotoiminta on ollut pääosin voitollista ja tuottavaa. Organisaatiohenkilöt ovat kuitenkin verotustietojen perusteella pienituloisia, joskaan eivät varattomia.

Tämä herättää kysymyksen kuvatuun elinkeinotoiminnan elinvoimaisuudesta; voivatko organisaatiohenkilöt saada toimeentulonsa pelkästään tästä elinkeinotoiminnasta vai onko taustalla kenties muita tulolähteitä.

Joissain tapauksissa organisaatiohenkilön pienituloisuudelle on löydettävissä selittäviä tekijöitä jo pelkästään viranomaistietojen perusteella. Tällaisina tekijöinä on otettu huomioon muun muassa velkojen muutos, saadut perinnöt, henkilöyhtiöiden yhtiömiesten yksityisotot sekä kustannusten korvaukset.

Kyseessä on peruskartoitus pienituloisista organisaatiohenkilöistä ja heidän yrityksistään. Selvityksen pääasiallisena lähteenä on käytetty Verohallinnon tietoja kohdejoukon organisaatiohenkilöistä sekä näiden organisaatioista.

1.1 KOHDEJOUKKO

Kohdejoukko muodostettiin organisaatiohenkilöistä, joilla on vähintään kolmena verovuonna yhteenlasketut ansio- ja pääomatulot alle 15 000 euroa² verovuonna, verovuosien 2010–2013 välisenä aikana. Lisäksi organisaatiohenkilöjoukkoa rajattiin poistamalla joukosta ne organisaatiohenkilöt, joilla on todettu ulosoton varattomuudesta.³

Selvityksen *kohdejoukkoon* otettiin mukaan kaupparekisteriin merkityistä vastuuhenkilöistä seuraavat roolit:

- Hallituksen jäsen
- Hallituksen puheenjohtaja
- Hallituksen varajäsen
- Hallituksen varapuheenjohtaja
- Edustaja
- Hallinnon hoitaja
- Johtaja
- Toimitusjohtaja
- Toimitusjohtajan sijainen
- Vastuunalainen hoitaja
- Varatoimitusjohtaja
- Edunvalvoja

¹ Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (21.12.2010/1207).

² Tilastokeskuksen mukaan pienituloisuuden raja vuonna 2014 oli 14 300 euroa vuodessa per aikuinen henkilö: Suomen virallinen tilasto (SVT): Tulonjakotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8121. Tuloerot (Kansainvälinen Vertailu) 2014, Liitetaulukko 1. Pienituloisuusrajoja erityyppisille kotitalouksille vuonna 2014. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.8.2016]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/tjt/2014/01/tjt_2014_01_2016-03-18_tau_001_fi.html.

³ Harmaan talouden selvitysyksikkö on aiemmin tarkastellut ulosotossa varattomaksi ja esteelliseksi todettuja yrityksiä selvityksessä "13/2014 Ulosottomenettelyssä varattomaksi todetut yritykset".

- Nimenkirjoittaja
- Prokuristi

Omistukseen perustuvan määräysvallan perusteella *kohdejoukkoon* poimittiin seuraavat roolit:

- Yksityiset elinkeinonharjoittajat
- Avoimien ja kommandiittiyhtiöiden yhtiömiehet
- Osakeyhtiöiden osakkaat, joilla osakeomistus yli 49 % (ei huomioitu osakemäärästä poikkeavia osakkeiden tuottamia äänimääriä)

1.2 YRITYSKYTKENNÄT

Selvityksessä tarkastellaan lisäksi kohdejoukon yrityskytkeittä. Yritysjoukon muodostamisessa päädyttiin rajaamaan organisaatiohenkilöiden edustamien organisaatioiden liikevaihdoksi alle 10 milj. euroa. Liikevaihdon tuli olla vuosien 2009–2014 välisenä aikana vähintään yhtenä vuonna alle 10 milj. euroa.

Liikevaihdon määrän lisäksi organisaatioilta edellytetään, että liiketoiminnan tulos ei ole ollut tappiollinen.

1.3 VERTAILUJOUKKO

Vertailujoukkoon poimittiin mukaan kohdejoukon omistajien ja vastuuhenkilöiden kytkösyntysten muut vastuuhenkilöt samoilla roolirajauksilla kuin kohdejoukossa. Ainoa lisärajaus tehtiin Oy:n osakkaiden omistusosuuteen, joka asetettiin 10 %:iin. Tämä noudattaa usein käytettyä omistuksen rajaa, jolla saavutetaan päätösvaltaa yhtiön asioissa.

Kaupparekisterin vastuuhenkilöroolin (Kr-vastuuhenkilö) tieto on poimintahetkellä voimassaolevaa tietoa, joten tästä aiheutuu ajallisen kohtaamisen ongelma. Poiminnassa rajattiin ensin vastuuhenkilöt valituilla rooleilla ja tulosjoukkoa rajattiin siten, että mukaan poimiutuivat vain ne voimassa olevat vastuuhenkilöt, joiden tulot olivat alle 15 000 euroa vuosien 2010–2013 välisenä aikana riippumatta siitä, olivatko henkilöt tuolloin vastuuasemassa.

2 PIENITULOISET VASTUUHENKILÖT, KOHDEJOUKKO

Tässä luvussa tarkastellaan kohdejoukon vastuuhenkilöiden rooleja yritystoiminnassa, ikäjakaumaa sekä vastuuhenkilöiden käytettävissä olevia rahavirtoja.

Kohdejoukon muodostavat pienituloiset elinkeinotoimintaa harjoittavat henkilöt tai elinkeinotoimintaa harjoittavan yrityksen vastuuasemassa olevat pienituloiset henkilöt. Kohdejoukkoon valikoitui yhteensä 43 195 henkilöä. Kohdejoukon tarkempi muodostaminen on kuvattu kappaleessa 1.1 Kohdejoukko. Alla olevassa taulukossa 1 on kuvattu kohdejoukon vastuuhenkilöitä rooleittain.

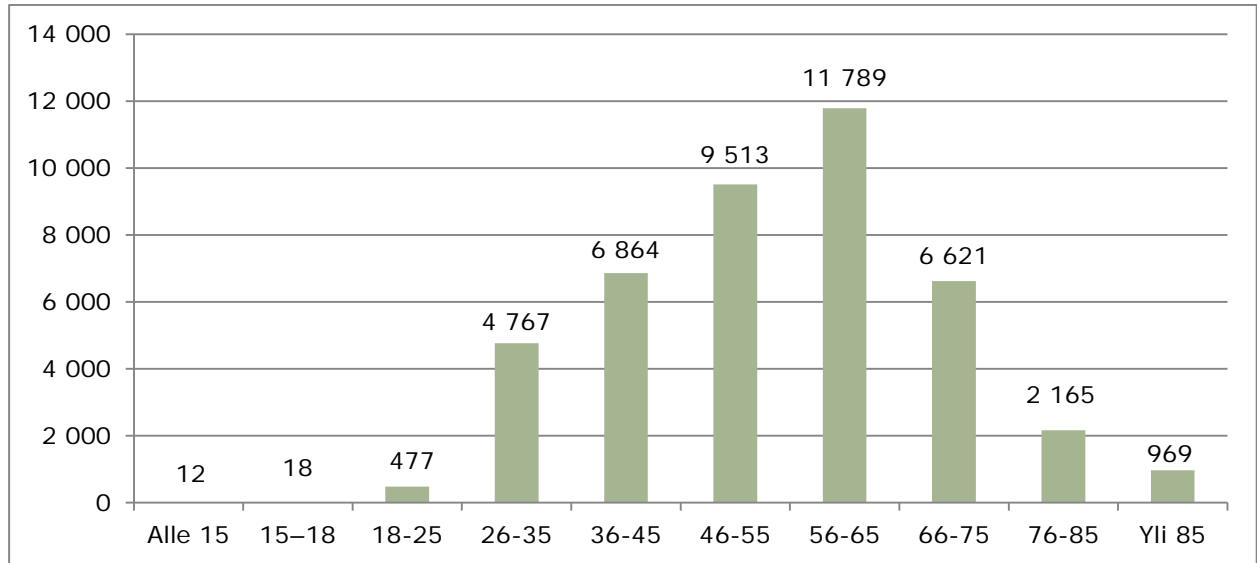
Taulukko 1 Kohdejoukon vastuuhenkilöt rooleittain (lähde: Verohallinto 8/2015)

Vastuuhenkilörooli*	LKM
Vastuuhenkilöitä yht.	43 195
Rooleja yht.	56 810
Omistaja/ yrittäjä	41 134
Elinkeinoharjoittaja	21 118
Vastuunalainen yhtiömies	6 750
Äänetön yhtiömies	4 253
Osakas (omistus yli 49 %)	9 013
Hallitus/toimitusjohtaja	14 872
Hallituksen pj	1 709
Hallituksen jäsen	5 861
Hallituksen varajäsen	4 171
Toimitusjohtaja	2 888
Toimitusjohtajan sijainen	242
Varatoimitusjohtaja	1
Muu vastuuasema	804
Edustaja	7
Nimenkirjoittaja	343
Prokuristi	454

* Yhdellä vastuuhenkilöllä voi olla useampi rooli

Kohdejoukkoon kuului yhteensä 43 195 vastuuhenkilöä. Näistä suurin osa harjoitti elinkeinotoimintaa yksityisenä elinkeinoharjoittajana. Myös osakkaita oli paljon.

Kaavio 1 Vastuuhenkilöiden ikäjakauma (lähde: Verohallinto 8/2015)

Vastuuhenkilöiden ikäjakauma vuoden 2017 tilanteen mukaan. Ikä laskettu syntymävuoden perusteella.

Lähes neljännes kohdejoukon vastuuhenkilöistä oli iältään yli 66-vuotiaita vuoden 2017 tilanteen mukaan.

2.1 KOHDEJOUKON TULOTIEDOT

Taulukko 2 Kohdejoukon tulot (lähde: Verohallinto 1/2017)

	Ansio- ja pääomatulot yht	Tulojen keskiarvo	Tulojen mediaani	Tulottomat* kpl
2010	396 921 170	9 189	8 314	3 253
2011	361 343 210	8 365	8 302	3 161
2012	359 810 612	8 330	8 502	3 498
2013	416 791 325	9 649	9 294	3 448

* Tulot alle 5 €/vuosi.

Kohdejoukon tulo on yhteenlaskettua ansio- ja pääomatuloa.

Taulukko 3 Kohdejoukon tulot luokiteltuna vuosittain (lähde: Verohallinto 1/2017)

Tulot/vuosi	2010		2011		2012		2013	
	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus
alle 5	3 161	7,3 %	3 253	7,5 %	3 448	8,0 %	3 498	8,1 %
5-1 000	2 968	6,9 %	2 949	6,8 %	3 073	7,1 %	2 645	6,1 %
1 000-5 000	7 500	17,4 %	7 497	17,4 %	7 239	16,8 %	6 369	14,7 %
5 000-10 000	12 267	28,4 %	12 574	29,1 %	12 074	28,0 %	10 883	25,2 %
10 000-15 000	12 823	29,7 %	14 316	33,1 %	14 816	34,3 %	14 108	32,7 %
yli 15 000	4 476	10,4 %	2 606	6,0 %	2 545	5,9 %	5 692	13,2 %
Kaikki yhteensä	43 195	100,0 %	43 195	100,0 %	43 195	100,0 %	43 195	100,0 %

Taulukko 4 Kohdejoukon henkilön tulot yhteensä ajalta 2010–2013 (lähde: Verohallinto 1/2017)

Tuloluokat	Henkilö lkm (tulot yht 2010-2013 ¹)	Henkilö lkm (tulot/vuosi k.a. ²)
<5	650	683
5-1 000	824	1 905
1 000-5 000	1 450	7 121
5 000-10 000	1 849	15 037
10 000-15 000	2 303	16 086
15 000-50 000	26 946	2 325
50 000-100 000	8 888	28
100 000-500 000	280	10
YLI 500 000	5	0
KAIKKI YHTEENSÄ	43 195	43 195

¹ Henkilöiden yhteenlasketut tulot vuosien 2010-2013 aikana.

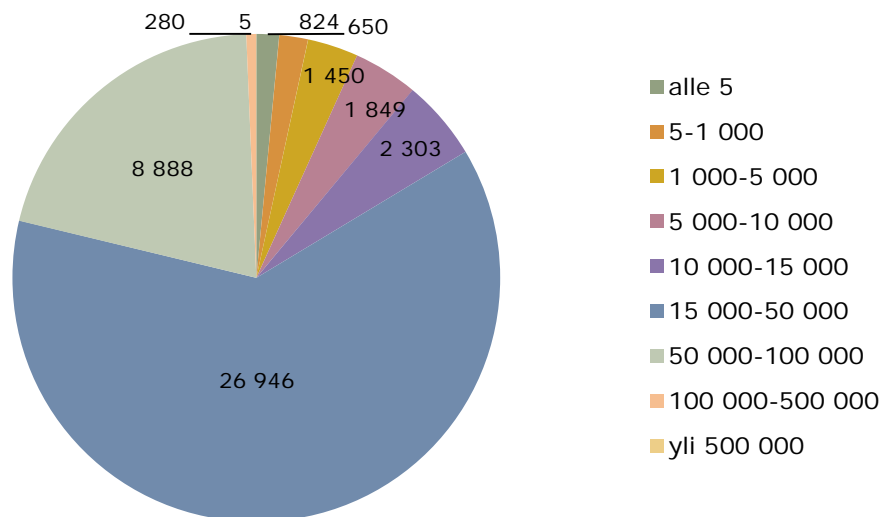
² Keskiarvo vuosien 2010-2013 yhteenlasketuista tuloista.

Taulukossa 4 on kuvattu kohdejoukon henkilöiden jakautuminen tuloluokkiin vuosien 2010-2013 yhteenlaskettujen ansio- ja pääomatulojen määrän ja keskiarvon mukaan. Taulukon jakauma kuvaa kohdejoukon tarkastelujakson 2010–2013 aikaista tulomuodostusta kokonaisuutena ja jaettuna vuosittaiseen keskimääräiseen tulomäärän mukaiseen luokkaan.

Tarkoituksena on saada esille ne henkilöt, joilla on ollut yhtenä vuonna hyvät tulot ja muina vuosina poimintakriteerin mukainen enintään 15 000 euron tulo. Tulojen määrän vaihtelu vuosittain on normaalia elinkeinotoiminnan harjoittamisessa yrityksen vuosittaisen tuloksen mukaan.

Alla kaavioissa 2 ja 3 on esitetty sama tuloluokkajakauma diagrammeina.

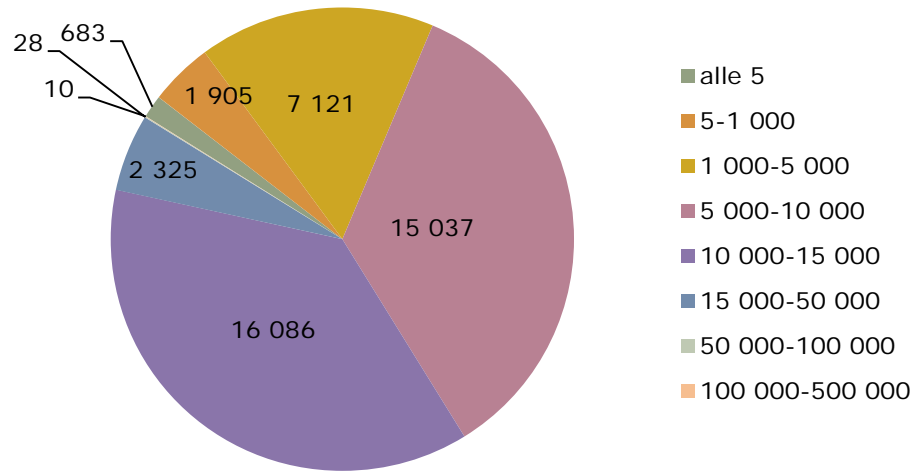
Kaavio 2 Yhteenlasketut tulot henkilöittäin 2010–2013* (lähde: Verohallinto 1/2017)

* Tarkastelujakson 2010-2013 tulot yhteensä tuloluokittain.

Kohdejoukon henkilöiden tuloluokkajakauma on esitetty kaaviossa 3 keskimääräisenä henkilön vuositulona. Tässä jakaumassa painottuvat luokat 5 000–10 000 euroa ja 10 000–15 000 euroa.

Kaavio 3 Yhteenlasketut tulot keskimääräisenä henkilön vuositulona* (lähde: Verohallinto 1/2017)

*Kohdejoukon henkilön yhteenlasketut tulot ajalta 2010-2013 jaettuna keskimääräiseksi vuosituloksi.

2.2 VELKOJEN MUUTOS

Taulukko 5 Velan määrän muutos 2010–2013 (lähde: Verohallinto 1/2017)

	Henkilö lkm	Velan muutos €	Velan muutos € ka
VELAN LISÄÄNTYMINEN			
alle 1 000	7 402	-479 865	-64
1 000-5 000	1 529	-4 090 983	-2 675
5 000-10 000	1 168	-8 467 293	-7 249
10 000-15 000	675	-8 131 684	-12 046
15 000-50 000	1 826	-52 575 649	-28 792
50 000-100 000	1 096	-77 795 345	-70 981
100 000-500 000	687	-108 983 706	-158 637
yli 500 000	18	-17 234 608	-957 478
Yhteensä	14 401	-277 759 133	-19 288
VELAN VÄHENTYMINEN			
alle 1 000	1 509	626 791	415,37
1 000-5 000	3 686	10 494 521	2 847,13
5 000-10 000	4 028	29 256 254	7 263,22
10 000-15 000	2 663	32 075 803	12 044,99
15 000-50 000	3 593	87 922 492	24 470,50
50 000-100 000	601	41 794 706	69 541,94
100 000-500 000	289	46 636 445	161 371,78
yli 500 000	4	3 091 640	772 910,04
Yhteensä	16 373	251 898 652	15 385

Taulukossa 5 on kuvattu, kuinka paljon kohdejoukon vastuuhenkilöt ovat velkaantuneet tai maksaneet velkaa pois tarkastelujakson aikana 2010–2013. Velanotto lisää ja velan maksu pienentää käytettävissä olevien tulojen määrää.

Aikavälillä 2010–2013 noin 3 600 kohdejoukon vastuuhenkilöllä velat lisääntyivät vähintään 15 000 eurolla ja noin 4 500 henkilöllä velat vähentyivät vähintään 15 000 eurolla.

2.3 PERINNÖT

Taulukko 6 Perinnöt, vuodet 2012-2013 (lähde: Verohallinto 1/2017)

Perinnön määrä	Henkilö lkm	Perintö yhteensä €	Perintö keskiarvo €
alle 5000	313	784 882	2 357
5 000-10 000	238	2 053 515	7 550
10 000-15 000	247	3 155 324	12 325
15 000-50 000	808	24 127 837	28 187
50 000-100 000	322	22 578 732	69 474
100 000-500 000	214	39 723 956	181 388
yli 500 000	26	32 222 532	1 288 901
Perinnön saajia yht	2 168	124 646 778	1 590 181
Ei perintöä	41 027		
Yhteensä	43 195		

Myös mittavat perinnöt saattavat selittää pienituloisuutta. Suurin osa kohdejoukon henkilöistä ei ollut saanut perintöä tarkastelujakson aikana.

2.4 YKSITYISOTOT

Taulukko 7 Henkilöyhtiöiden yhtiömiesten yksityisotot¹ (lähde: Verohallinto 1/2017)

Euroa/vuosi	2010		2011		2012		2013	
	LKM	Osuus ²	LKM	Osuus	LKM	Osuus	LKM	Osuus
alle 5	380	3,8 %	381	3,8 %	364	3,7 %	318	3,2 %
5-1 000	895	9,0 %	880	8,9 %	942	9,5 %	877	8,8 %
1 000-5 000	1 492	15,0 %	1 569	15,8 %	1 462	14,7 %	1 385	13,9 %
5 000-10 000	1 387	14,0 %	1 321	13,3 %	1 250	12,6 %	1 224	12,3 %
10 000-15 000	1 147	11,5 %	1 109	11,2 %	984	9,9 %	950	9,6 %
15 000-50 000	2 594	26,1 %	2 532	25,5 %	2 511	25,3 %	2 352	23,7 %
50 000-100 000	484	4,9 %	522	5,3 %	508	5,1 %	539	5,4 %
100 000-500 000	104	1,0 %	121	1,2 %	133	1,3 %	120	1,2 %
yli 500 000	4	0,0 %	3	0,0 %	2	0,0 %	1	0,0 %
Yhteensä	8 487	85,4 %	8 438	84,9 %	8 156	82,1 %	7 766	78,1 %
Yhtiömiehet lkm³	9 939	100,0 %	9 939	100,0 %	9 939	100,0 %	9 939	100,0 %

¹ Yhteenlaskettu yksityisottojen määrä. Yksityisottoja voi ottaa sekä rahana että muuna omaisuutena.

² Osuus on laskettu kohdejoukon kaikkien henkilöyhtiöiden yhtiömiesten lukumäärään suhteuttamalla.

³ Yhtiömiesten lukumäärä pysyy muuttumattomana vuodesta toiseen. Lukumäärä on kohdejoukkoon kuuluvien yhtiömiesten määrä poimintahetkellä.

Suuret yksityisöt saattavat niin ikään selittää kohdejoukon vastuuhenkilöiden pienituloisuutta. Vuositasolla noin 3 000:lla kohdejoukon vastuuhenkilöllä oli yli 15 000 euron yksityisottoja.

2.5 YHTIÖMIESTEN SIJOITUKSET

Taulukko 8 Henkilöyhtiöiden yhtiömiesten sijoitukset (lähde: Verohallinto 1/2017)

Euroa/vuosi	2010		2011		2012		2013	
	LKM	Osuus ²	LKM	Osuus	LKM	Osuus	LKM	Osuus
alle 5	136	1,4 %	122	1,2 %	134	1,3 %	108	1,1 %
5-1 000	479	4,8 %	443	4,5 %	396	4,0 %	445	4,5 %
1 000-5 000	663	6,7 %	649	6,5 %	633	6,4 %	651	6,5 %
5 000-10 000	330	3,3 %	363	3,7 %	323	3,2 %	330	3,3 %
10 000-15 000	208	2,1 %	195	2,0 %	191	1,9 %	171	1,7 %
15 000-50 000	288	2,9 %	310	3,1 %	289	2,9 %	277	2,8 %
50 000-100 000	46	0,5 %	46	0,5 %	50	0,5 %	35	0,4 %
100 000-500 000	19	0,2 %	13	0,1 %	21	0,2 %	17	0,2 %
yli 500 000		0,0 %	1	0,0 %		0,0 %	1	0,0 %
Yhteensä	2 169	21,8 %	2 142	21,6 %	2 037	20,5 %	2 035	20,5 %
Yhtiömiehet lkm³	9 939	100,0 %	9 939	100,0 %	9 939	100,0 %	9 939	100,0 %

Henkilöyhtiöiden yhtiömiesten sijoitukset yhtiöön herättävät kysymyksen varallisuuden alkuperästä, kun kyseessä ovat pienituloiset yrittäjät. Vuositasolla yli 15 000 euron sijoituksia oli noin 400:lla kohdejoukon vastuuhenkilöllä.

2.6 KUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Taulukko 9 Kustannusten korvaukset (lähde: Verohallinto 1/2017)

Euroa/vuosi	2010		2011		2012		2013	
	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus
alle 250	108	0,4 %	104	0,4 %	94	0,4 %	139	0,6 %
250-1 000	25	0,1 %	18	0,1 %	26	0,1 %	34	0,1 %
1 000-5 000	8	0,0 %	4	0,0 %	4	0,0 %	8	0,0 %
yli 5 000	1	0,0 %	1	0,0 %	0	0,0 %	3	0,0 %
Ei korvauksia	26 237	99,5 %	26 727	99,5 %	24 531	99,5 %	24 267	99,2 %
Kaikki yhteensä	26 379	100,0 %	26 854	100,0 %	24 655	100,0 %	24 451	100,0 %

Kustannusten korvauksia ovat mm. oman auton käytöstä maksettavat kilometrikorvaukset ja päivärahat. Työnantaja voi korvata tilapäisestä työmatkasta aiheutuneita kustannuksia.

Korvaukset ovat verottomia, jos ne perustuvat Verohallinnon vuosittaiseen päätökseen päivärahoista ja kilometrikorvauksista⁴.

Yllä olevasta taulukosta selviää, että kohdejoukon yrittäjät ovat ilmoittaneet saaneensa kustannusten korvauksia hyvin harvoin. Vain muutamalla kohdejoukon henkilöllä kustannusten korvausten määrä on merkittävästi suurempi ja alle 50:llä henkilöllä kustannusten korvausten määrä nousee yli 250 euron vuodessa.

2.7 YHTEENVETO KOHDEJOUKON KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA RAHAVIRROISTA

Taulukossa 10 kuvataan henkilön käytettävissä olevan tulon määrä. Käytettävissä oleva tulo on muodostettu laskemalla yhteen verovuosina saadut perinnöt, ilmoitetut ansio- ja pääomatulot, kustannusten korvaukset ja yksityisötöt yhtymien yhtiömiesten ja yksityisen elinkeinonharjoittajien osalta. Tästä summasta on vähennetty lainan lyhentämiseen kulunut rahamäärä tai lisätty nettolainanotto sekä lisäksi yhtymien yhtiömiesten yhtymään tekemät sijoitukset.

Taulukko 10 Yhteenveto käytettävissä olevista rahavaroista (lähde: Verohallinto 1/2017)

Vuosi	2010*		2011		2012		2013	
Rahavirta_LK	LKM	OSUUS	LKM	OSUUS	LKM	OSUUS	LKM	OSUUS
alle 5	2 862	7,4 %	5 815	14,2 %	6 551	15,9 %	6 093	14,7 %
5 - 1 000	2 756	6,4 %	2 214	5,1 %	2 204	5,1 %	2 000	4,6 %
1 000 - 5 000	7 127	16,6 %	6 744	15,7 %	6 685	15,6 %	5 934	13,9 %
5 000 - 10 000	11 788	27,4 %	10 989	25,5 %	10 336	24,0 %	9 655	22,4 %
10 000 - 15 000	12 480	28,7 %	10 670	24,5 %	10 776	24,8 %	10 741	24,7 %
15 000 - 20 000	2 588	5,9 %	2 197	5,0 %	2 108	4,8 %	3 067	7,0 %
20 000 - 50 000	3 125	6,7 %	3 246	7,0 %	3 144	6,8 %	4 211	9,3 %
50 000 - 100 000	357	0,7 %	871	1,9 %	915	2,0 %	983	2,2 %
100 000 - 500 000	108	0,2 %	439	1,0 %	456	1,0 %	491	1,1 %
yli 500 000	4	0,0 %	10	0,0 %	20	0,0 %	20	0,0 %
Yhteensä	43 195	100 %	43 195	100 %	43 195	100 %	43 195	100 %

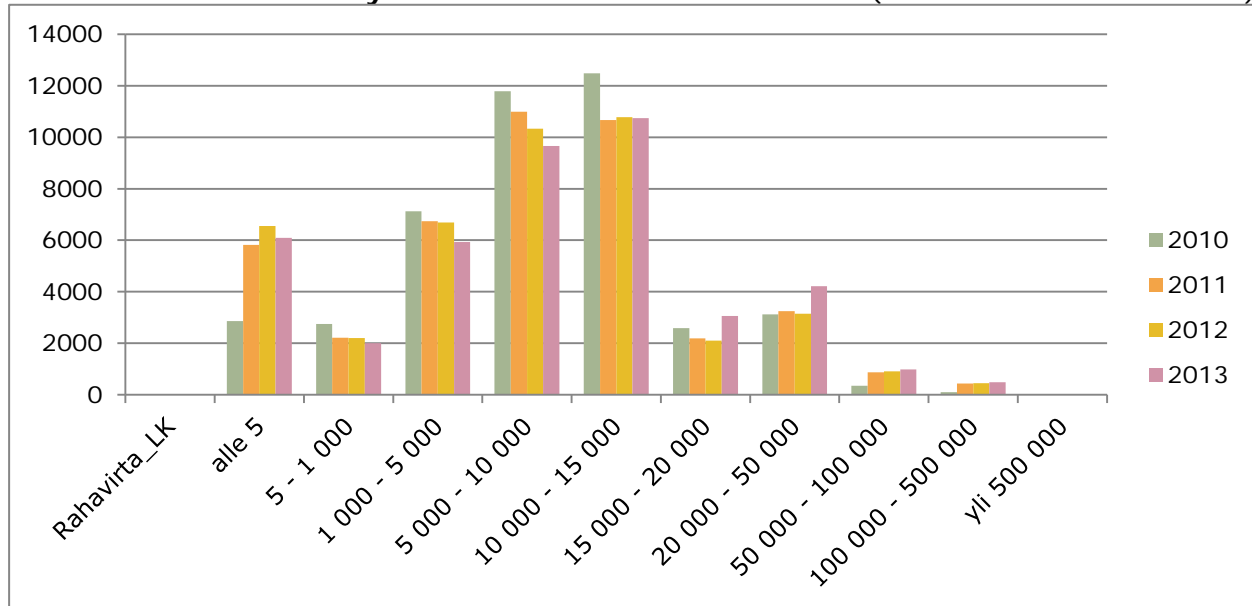
*Lainojen vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin on laskettu siten, että lainan lisääntyminen verovuoden lopun tilanteesta verrattuna seuraavan verovuoden lopun tilanteeseen tarkoittaa käytettävissä olevien rahavarojen lisääntymistä. Vastaavasti lainan pienentyminen merkitsee käytettävissä olevien rahavarojen vähenemistä. Koska muodostettu arvo on kahden vuoden arvojen vertailu, ei vuoden aikasarjan ensimmäisen vuoden (2010) arvoa voida laskea.

Taulukosta 9 havaitaan, että käytettävissä olevien rahavirtojen perusteella pienituloisuuden kriteerin vuositasolla ylittää 16–20 % kohdejoukon vastuuhenkilöistä. Nämä henkilöt eivät siten ole selvityksessä tarkoitettussa mielessä olleet pienituloisia.

⁴ Työmatkakustannusten korvaukset verotuksessa, Verohallinnon ohje A19/200/2014, [https://www.vero.fi/fi-Fi/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Työmatkakustannusten_korvaukset_verotuks\(31683\)](https://www.vero.fi/fi-Fi/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Työmatkakustannusten_korvaukset_verotuks(31683))

Alla kaaviossa 4 on esitetty vastaava yhteenveto käytettävissä olevista rahavaroista diagrammina.

Kaavio 4 Yhteenveto käytettävissä olevista rahavaroista (lähde: Verohallinto 1/2017)

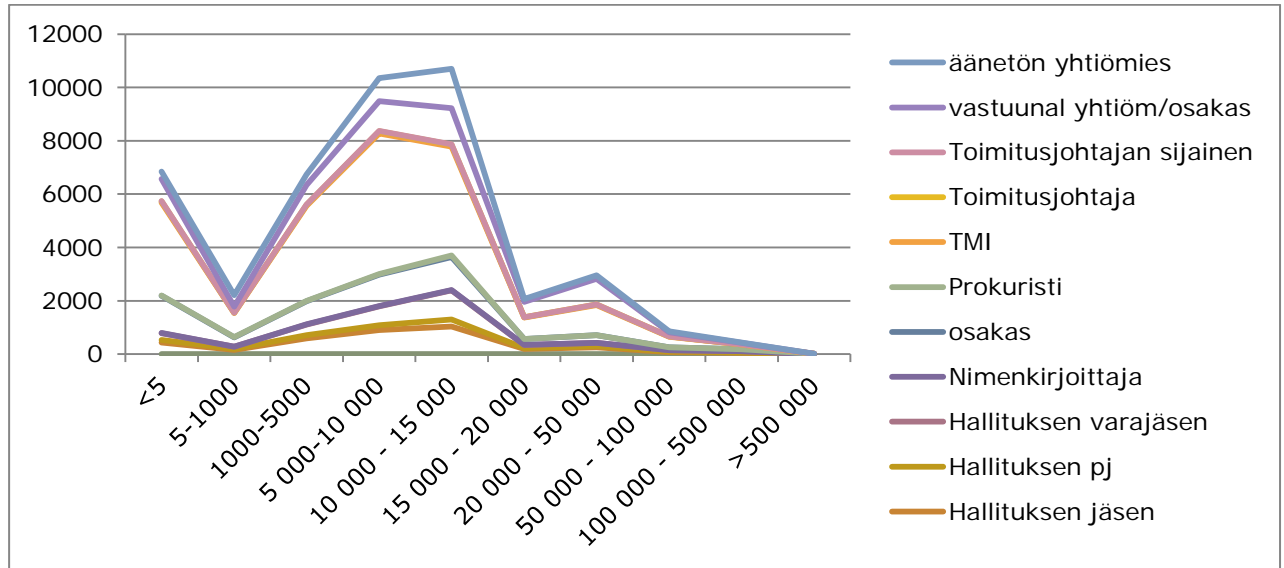

2.8 KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHAVARAT SUHDETYYPEITTÄIN

Alla olevissa taulukoissa ja diagrammeissa on esitetty kohdejoukon vastuuhenkilöiden käytettävissä olevia rahavaroja suhdetyypeittäin vuosilta 2012 ja 2013.

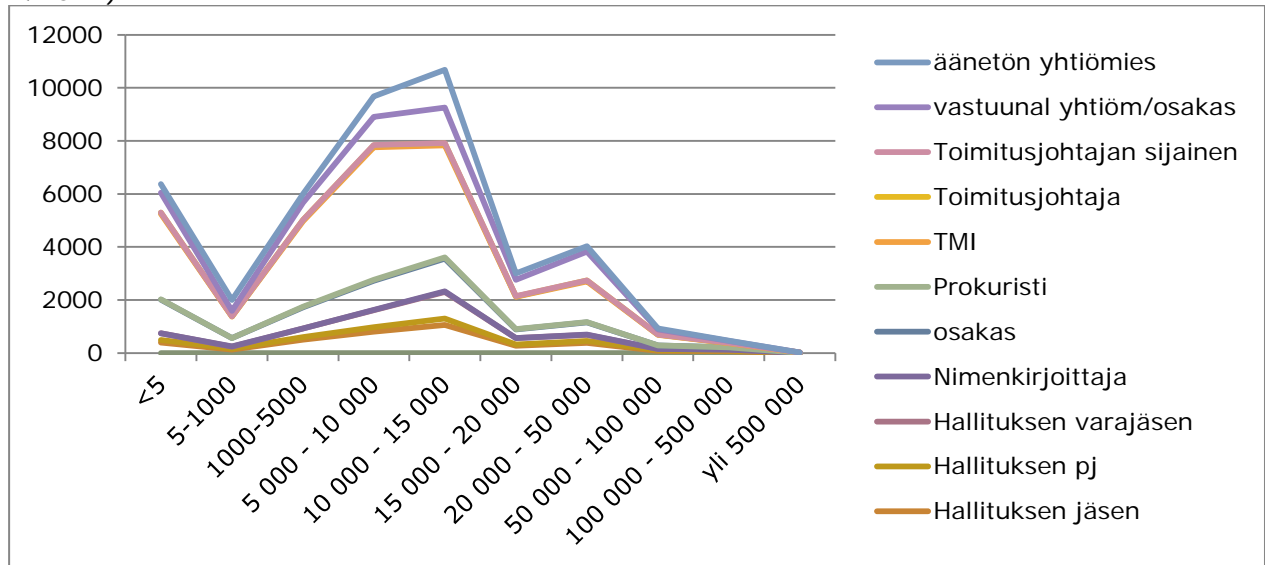
Taulukko 11 Käytettävissä olevat rahavarat suhdetyypeittäin 2012 (lähde: Verohallinto 1/2017)

Euroa	<5€	5-1000	1-5	5-10	10-15	15-20	20-50	50-100	100-500	>500	YHT
Edustaja							1				1
Hall. jäsen	426	160	587	903	1 045	192	256	82	56	3	3 710
Hall. pj	100	41	122	176	260	42	50	23	12		826
Hall. vj	242	78	386	715	1 089	108	131	47	39	2	2 837
Nimenkirjoittaja	6	5	14	14	16	3	2	1	2		63
Osakas	1 396	349	864	1 178	1 239	221	281	110	75	7	5 720
Prokuristi	13	5	19	30	54	3	5	2			131
Elinkeinonharjoittaja	3 468	905	3 563	5 268	4 080	809	1 126	396	181	1	19 797
Tj	51	12	39	78	74	18	29	9	6		316
Tj sijainen	5	1	5	13	11						35
Vastuunal-yhtiömies	572	205	697	1 098	1 415	603	1 124	211	67	2	5 994
Äänetön-yhtiömies	272	443	389	864	1 492	111	139	35	17	3	3 765
Yhteensä	6 551	2 204	6 685	10 337	10 775	2 110	3 144	916	455	18	43 195

Kaavio 5 Käytettävissä olevat rahavarat suhdetyypeittäin 2012 (lähde: Verohallinto 1/2017)

Taulukko 12 Käytettävissä olevat rahavarat suhdetyypeittäin 2013 (lähde: Verohallinto 1/2017)

Euroa	alle 5	5-1000	1-5	5-10	10-15	15-20	20-50	50-100	100-500	>500	YHT
Edustaja							1				1
Hall. jäsen	391	131	503	806	1 057	270	391	82	75	4	3 710
Hall. pj	95	35	93	169	243	60	73	32	24	2	826
Hall. vj	240	77	323	643	1 008	234	234	42	34	2	2 837
Nimenkirjoittaja	6	5	7	14	17	5	7	1	1		63
Osakas	1 263	317	799	1 098	1 231	326	478	125	78	5	5 720
Prokuristi	8	7	16	30	47	12	10		1		131
Elinkeinoon harjoittaja	3 217	802	3 231	5 009	4 233	1 211	1 532	399	160	3	19 797
Tj	44	12	42	63	75	23	34	11	12		316
Tj sijainen	1	1	6	13	11	2		1			35
Vastuunal yhtiömies	512	207	586	1 048	1 392	682	1 247	238	79	3	5 994
Äänetön yhtiömies	317	408	328	766	1 432	243	211	43	17		3 765
Yhteensä	6 094	2 002	5 934	9 659	10 746	3 068	4 218	974	481	19	43 195

Kaavio 6 Käytettävissä olevat rahavarat suhdetyypeittäin 2013 (lähde: Verohallinto 1/2017)

Suhdetyypeittäin tarkasteltuna ja käytettävissä olevien rahavirtojen määrän perusteella, pienituloisuuden kriteerin vuositasolla ylittävät useimmiten yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä henkilöyhtiöiden yhtiömiehet.

2.9 KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHAVARAT OIKEUDELLISEN MUODON MUKAAN

Taulukoissa 13 ja 14 on tarkasteltu kohdejoukon vastuuhenkilöiden käytettävissä olevia rahavaroja yritystoiminnan oikeudellisen muodon mukaan.

Taulukko 13 Käytettävissä olevat rahavarat oikeudellisen muodon mukaan 2012 (lähde: Verohallinto 1/2017)

	YEH ¹	Yhtymä ²	Osakeyhtiö	Muut	Yhdistys	Ei muotoa ³	Yhteensä
alle 5	3 435	790	2 260	42	1	23	6 551
5 - 1 000	897	575	685	41		6	2 204
1 000 – 5 000	3 533	973	2 073	76	1	29	6 685
5 000 – 10 000	5 229	1 790	3 142	134	3	39	10 337
10 000 – 15 000	4 024	2 642	3 856	200	4	49	10 775
15 000 – 20 000	808	691	587	20		4	2 110
20 000 – 50 000	1 127	1 229	763	19		6	3 144
50 000 – 100 000	399	223	286	7	1		916
100 000 - 500 000	176	77	195	7			455
yli 500 000	1	4	13				18
Yhteensä	19 629	8 994	13 860	546	10	156	43 195

¹ Yksityinen elinkeinonharjoittaja

² Henkilöyhtiö

³ Oikeudellinen muoto on poimintahetken tieto. Ei muotoa -sarakeessa olevilla ei ole ollut poimintahetkellä voimassa olevaa oikeudellista muotoa.

Taulukko 14 Käytettävissä olevat rahavarat oikeudellisen muodon mukaan 2013
(lähde: Verohallinto 1/2017)

	YEH ¹	Yhtymä ²	Osakeyhtiö	Muut	Yhdistys	Ei muotoa ³	Yhteensä
alle 5	3 170	746	2 097	44		37	6 094
5 - 1 000	780	561	613	36		12	2 002
1 000 – 5 000	3 218	817	1 808	72	2	17	5 934
5 000 – 10 000	4 985	1 678	2 857	106	1	32	9 659
10 000 – 15 000	4 192	2 564	3 731	208	5	46	10 746
15 000 – 20 000	1 210	874	943	35	1	5	3 068
20 000 – 50 000	1 518	1 403	1 260	30		7	4 218
50 000 – 100 000	394	260	311	9			974
100 000 - 500 000	159	88	227	6	1		481
yli 500 000	3	3	13				19
Yhteensä	19 629	8 994	13 860	546	10	156	43 195

¹ Yksityinen elinkeinonharjoittaja

² Henkilöyhtiö

³ Oikeudellinen muoto on poimintahetken tieto. Ei muotoa sarakkeessa olevilla ei ole ollut poimintahetkellä voimassa olevaa oikeudellista muotoa.

Oikeudellisen muodon mukaan tarkasteltuna ja käytettävissä olevien rahavirtojen määrän perusteella, pienituloisuuden kriteerin vuositasolla ylittävät lukumääräisesti useimmiten yksityiset elinkeinonharjoittajat. Suhteessa kaikkiin saman oikeudellisen muodon vastuhenkilöihin, useimmiten pienituloisuuden kriteerin vuositasolla ylittävät henkilöyhtiöiden yhtiömiehet.

3 KOHDEJOUKON YRITYKSET

Tässä luvussa tarkastellaan kohdejoukon vastuuhenkilöiden yritysten ominaisuuksia. Lisäksi on tarkasteltu vastuuhenkilöiden yrityskytkenä ja yritystoiminnan rypästyisastetta.

3.1 OIKEUDELLINEN MUOTO

Oikeudellisella muodolla yksilöidään luonnollisen ja juridisen henkilön oikeudellinen asema. Selvityksissä käytettävä oikeudellinen muoto on Verohallinnon käyttämä oikeudellinen muoto, joka eroaa joiltain osin kaupparekisterin yhtiömuodosta. Selvityksissä käytettävä oikeudellinen muoto on poimintahetken tieto.

Taulukko 15 Kohdejoukon yritykset oikeudellisen muodon mukaan (lähde: Verohallinto 8/2015)

Oikeudellinen muoto	IkM
Elinkeinonharjoittajat	20 951
Henkilöyhtiöt	8 397
Osakeyhtiöt	16 733
Yhdistys	7
Muut yhtiömuodot	307
Yhteensä	46 395
Ei yhtiömuotoa*	171
Yhteensä	46 566

* Yritykset, joille ei löydy Verohallinnon eVasu-tietokannasta oikeudellista muotoa. Joukossa on muutama As.Oy ja KiinteistöOy, joiden tietoja ei ole lainkaan eVasussa. Lisäksi joukossa on kuolinpesiä, joilla on ollut aiemmin elinkeinotoimintaa ja sellaisia henkilöitä, joiden elinkeinotoiminta on päättynyt.

Kohdejoukon vastuuhenkilöillä oli yrityksiä yhteensä 46 566. Suuri osa yrityksistä oli yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joskin osakeyhtiöt muodostivat myös huomattavan osan kaikista yrityksistä.

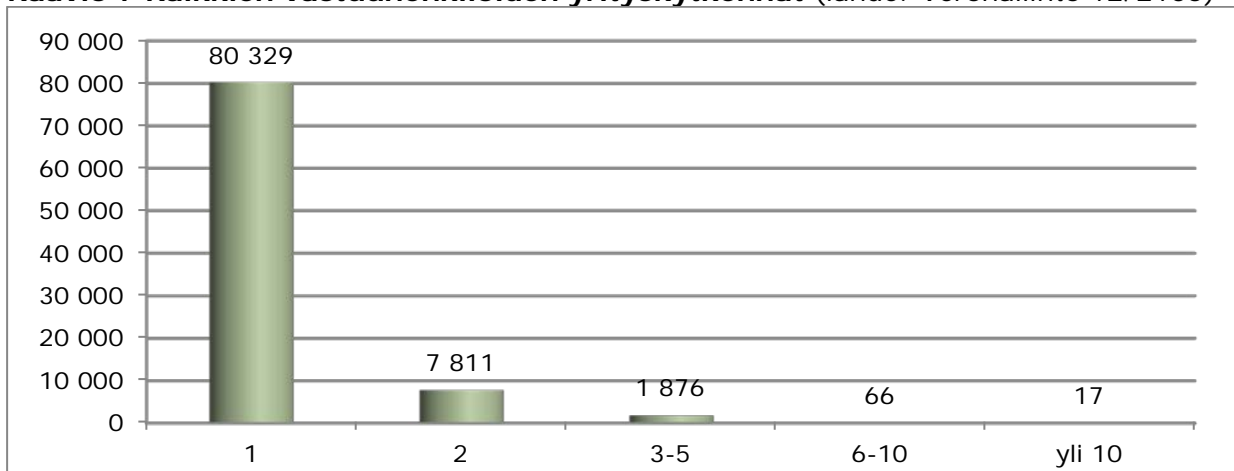
3.2 YRITYSKYTKENNÄT

Kytkenällä tarkoitetaan henkilöiden ja yritysten omistukseen tai päätösvaltaan perustuvaa liityntää toisiinsa. Kytkenät muodostavat yritysryppäitä. Yritysryppäs on saman omistajatahon tai intressipiirin määräysvallassa oleva kahden tai useamman yrityksen toiminnallinen yhteenliittymä tai yhtiöiden joukko. Määräysvalta yhtiössä perustuu joko suoraan omistajuuteen tai sellaiseen päätösvaltaan käyttöön, joka voidaan rinnastaa tosiasialliseen omistajavaltaan.

Vaikka yritystoiminnan hajauttaminen useaan eri yritykseen on täysin laillista liiketoiminnan suunnittelua, yritysten korkea ryvästymisaste on osoittautunut yhdeksi harmaan talouden riskitekijäksi. Harmaan talouden selvitysyksikön selvitysten perusteella taustahenkilöiden aiemmat häiriöt vaikuttavat heidän muuhunkin yritystoimintaansa negatiivisesti. Selvityksistä ilmenee, että vastuuhenkilöt tuovat usein omien laiminlyöntiensä riskit yrityksen liiketoimintaan. Lähipiirin verovelka ja konkurssit nostavat huomattavasti

sidosyritysten riskiä verovelkaantua ja joutua konkurssimenettelyyn eli velat seuraavat yrittäjää.⁵

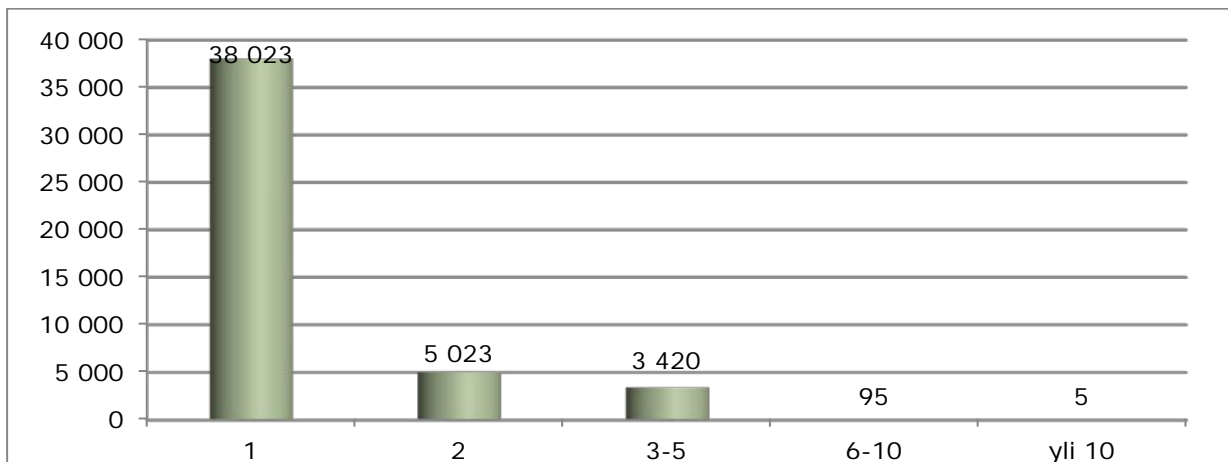
Kaavio 7 Kaikkien vastuuhenkilöiden yrityskytkenät (lähde: Verohallinto 12/2105)

Sisältää sekä kohdejoukon että vertailujoukon vastuuhenkilöt, ml. yksityiset elinkeinonharjoittajat joiden tiedot löytyvät kaupparekisteristä ja osakasrekisteristä ja tunnus on joko henkilötunnus tai Y-tunnus (= tunnistettu).

Kohdejoukon sekä vertailujoukon yritysten vastuuhenkilöillä on tyypillisesti kytkös vain yhteen yritykseen. Kahteen tai useampaan yritykseen oli kytkös yhteensä noin 9 800 vastuuhenkilöllä.

Kaavio 8 Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityskytkenät (lähde: Verohallinto 8/2015)

Yritysten määrät luokiteltuna organisaatiohenkilöiden lukumäärän mukaan - yrityksiä yhteensä 46 566, sisältää elinkeinonharjoittajat.

Kaaviosta 8 havaitaan, että selvästi suurimmassa osassa yrityksiä on vain yksi kohdejoukon vastuuhenkilö. Noin 8 500 yrityksessä oli vastuuhenkilönä vähintään kaksi tai useampia kohdejoukon henkilöitä.

Yritystoiminta kohdejoukon vastuuhenkilöiden osalta ei vaikuta vahvasti rypäytyneeltä. Sekä kaikkien vastuuhenkilöiden että kohdejoukon sisäinen rypästymisaste jää alle 20 %:n tasolle.

⁵ Viranomaisten tiedonsaantioikeudet yrityksen lähipiirin kytkennoistä ja velvoitteiden hoidosta, Harmaan talouden selvitysyksikkö 27.10.2015.

Vertauksena vuonna 2013 kaupparekisteriin merkityistä kaikista (suppean määritelmän mukaisista) vastuuhenkilöistä noin 26 prosentilla oli 2 tai useampia yritysytteiksi.⁶ Korkea rypästymisaste on osoittautunut yhdeksi harmaan talouden esiintymisen riskitekijäksi ja tuottaa usein ongelmia valvontaviranomaisille.⁷

3.3 TOIMIVUUS

Toimivuutta on selvitetty Verohallinnon rekisteritietojen avulla. Toimiviksi on luokiteltu yritykset, jotka ovat vähintään yhdessä Verohallinnon seuraavista rekistereistä – ennakkoperintä-, alv- tai työnantajarekisterissä – tai jotka ovat merkittynä satunnaisesti työnantajaksi. Mikäli yrityksellä ei ole voimassaolevaa rekisteröintiä jossakin edellä mainituista rekistereistä, yritys luokitellaan toimimattomaksi. Toimimattomat yritykset on edelleen jaettu lakanneisiin, toimintansa lopettaneisiin ja niihin, joilta ei löydy toiminnan aloitustietoa.

Rekisteritietojen perustella määritelty toimivuus ei kuvaa yrityksen tosiasiallista toimintaa. Kuitenkin suurin osa rekisteritietojen perusteella toimivaksi määritellyistä yrityksistä toimii myös aidosti.

Taulukko 16 Kohdejoukon yritysten rekisteröinti (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkeinonharjoittaja	Henkilöyhtiö	Osakeyhtiö	Yhdistys	Muut yhtiömuodot	YHT
Yrityksiä yhteensä	20 951	8 397	16 733	7	307	46 395
Kaupparekisterissä	15 592	7 119	15 999	3	1	38 714
Rekistereissä toimimaton	4 764	2 040	3 104	2	103	10 184
Lakannut	4 580	1 259	734	1	33	6 607
Lopettanut	156	755	2 279		37	3 227
Ei toimintatietoa	28	26	91	1	33	179
Rekistereissä toimiva	16 187	6 357	13 629	5	204	36 382
Työnantajarekisteri	703	1 933	6 932	1	7	9 576
Satunnainen työnantaja	1 196	785	2 348	1	12	4 342
Ennakkoperintärekisteri	15 511	6 028	12 852	3	99	34 493
Alv rekisteri (liiketoiminta)	14 111	5 900	12 406	4	148	32 569
Alv rekisteri (kiint I)	155	165	1 008			1 328
Alv rekisteri (alkutuottaja)	1 244	134	198		47	1 623

Taulukon selitykset:

Rekistereissä toimimaton:

- o Lakannut: tarkasteluhetkellä on elinkeinotoiminnan loppupäivä tai totaalisen toiminnan loppupäivä (kun kaupparekisterissäkin lakannut) tai kaupparekisterin lakkaamispäivä (ei koske elinkeinonharjoittajia)
- o (lopettanut) = on rekisterien mukaan toiminut aiemmin, ei lakannut
- o (ei toimintatietoa) = ei ole rekisterien mukaan ollut koskaan toimiva

Rekistereissä toimiva: ei ole lakannut ja on tarkasteluhetkellä ainakin yhdessä seuraavista rekistereistä: ennakkoperintärekisteri,

Alv -rekisterit (liiketoiminta, kiinteistöluovutus, alkutuottaja), työnantaja tai satunnainen työnantaja

Alv -rekisteri (liiketoiminta): liiketoiminnasta alv-velvollinen -rekisteri

Alv -rekisteri (kiint I): kiinteistön käyttöoikeuden luovutuksesta alv-velvollinen -rekisteri

Alv -rekisteri (alkutuottaja): alkutuottajana alv-velvollinen -rekisteri

⁶ Ks. Harmaan talouden selvitysyksikön selvitys 4/2015: Elinkeinotoiminnan verovelat osaraportti II, s. 41.

⁷ Ks. Harmaan talouden selvitysyksikön julkaisu: Harmaa talous 2012, s. 15.

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yritysten rekisteriasemaa tarkasteltaessa havaitaan, että rekisterissä toimivia yrityksiä oli noin 36 400 ja rekistereissä toimimattomia yrityksiä oli noin 10 200. Rekistereissä toimimattomia yrityksiä on kaikista kohdejoukon yrityksistä noin viidesosa. Yrityksen toimimattomuus voi luonnollisesti selittää vastuuhenkilön pienituloisuutta.

Taulukko 17 Ennakkoperintärekisteristä poistamisen syyt (lähde: Verohallinto 10/2015)

Ennakkoperintärek. poiston syy	Elinkeinon- harjoittaja	Henki- löyhtiö	Osake- -yhtiö	Yhdis- -tys	Muut yhtiö- muodot	YHT
Ei tulonhankkimistoimintaa	352	152	591		8	1 103
Toiminta lopetettu	3 897	1 475	1 313	1	22	6 708
Jäämäeriä	285	177	188		4	654
Alv-maksut laiminlyöty	94	42	75			211
Ta-maksut laiminlyöty	3	2	4			9
Ennakkoverot/lopullinen vero laiminlyöty	3	2				5
Muiden verojen maksut laiminlyöty	3	3	7			13
Vuosi-ilmoitus laiminlyöty	6	6	30			42
Veroilmoitus laiminlyöty	145	82	415			642
Muut ilmoitusvelvollisuudet laiminlyöty	88	57	91		1	237
Kirjanpito/muistiinpanovelvollisuus laiminlyöty	16	7	8			31
Rekisteröidyn aiemmat laiminlyönnit	7	7	28			42
Yhteisöä johtavan aiemmat laiminlyönnit	3	54	106		2	165
Konkurssi	9	49	201			259
Tuntemattomuudesta ulosotossa		1				1
Muu olennainen laiminlyönti	24	26	59			109
Oma ilmoitus	120	49	164			333
Sulautuminen	3	3	152			158
Jäämäkarsinta	23	7	6			36
Arvioverotus	19	3	3			25
Purettava yhtymä		22	2			24
Ei elinkeinotoiminnan tuloa/tappiota	16					16
Maatalouden varallisuus	1				2	3
Lepäävä yhtiö		3	18			21
Muu syy	2	2	4			8
Yhteensä	5 119	2 231	3 465	1	39	10 855

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä noin viidesosa, yhteensä 10 855 yritystä, oli poistettu ennakkoperintärekisteristä. Erilaisten verotuksellisten laiminlyöntien perusteella ennakkoperintärekisteristä oli poistettu 2 185 yritystä.

3.4 TOIMIALAJAKAUMA

Toimiala on taloudellista toimintaa harjoittavan yrityksen tai ammatinharjoittajan pääasiallisen toiminnan perusteella määräytyvä elinkeinoluokka. Toimialat luetaan

toimialaluokituksessa. Suomessa tällä hetkellä käytetty toimialaluokitus on nimeltään Toimialaluokitus 2008 eli TOL 2008.

Taulukko 18 Toimialajakauma, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkei- nonhar- joittaja	Henki- löyhtiö	Osake- yhtiö	Yhdistys	Muut yhtiömuodot	KAIKKI
00 Tuntematon	19	9	30			58
01-03 Maatalous	574	319	408		104	1 405
05-09						
Kaivostoiminta	24	49	56		3	132
10-33 Teollisuus	1 673	777	1 207	1	7	3 665
35 Energia	1	2	75		1	79
36-39 Ympäristö	7	16	88	1	12	124
41-43						
Rakentaminen	1 518	876	1 801		12	4 207
45-47 Kauppa	2 922	1 521	3 055		16	7 514
49-53 Kuljetus	418	633	794		2	1 847
55-56 Majoitus ja Ravintola	530	410	575		3	1 518
58-63 Informaatio	321	134	703		1	1 159
64-66 Rahoitus	29	35	425			489
68 Kiinteistö	43	79	555		3	680
69-75 Ammatti ja Tiede	1 440	620	2 100		3	4 163
77-82 Hallinto ja Tuki	638	230	679		25	1 572
84 Julkinen	1		7			8
85 Koulutus	227	67	182			476
86-88 Terveys ja Sosiaali	939	143	294			1 376
90-93 Taide ja Viihde	767	162	358	1	9	1 297
94-96 Muut palvelut	4 095	275	236	2	3	4 611
97-99 Muut	1		1			2
Kaikki yhteensä	16 187	6 357	13 629	5	204	36 382

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yritysten toimialajakaumaa tarkasteltaessa esiin nousevat suurimpana kaupan toimiala, jonka jälkeen suhteellisen tasaisina osuuksina rakentamisen toimiala, ammatin ja tieteen harjoittamisen toimiala, teollisuuden toimiala sekä muut palvelut.

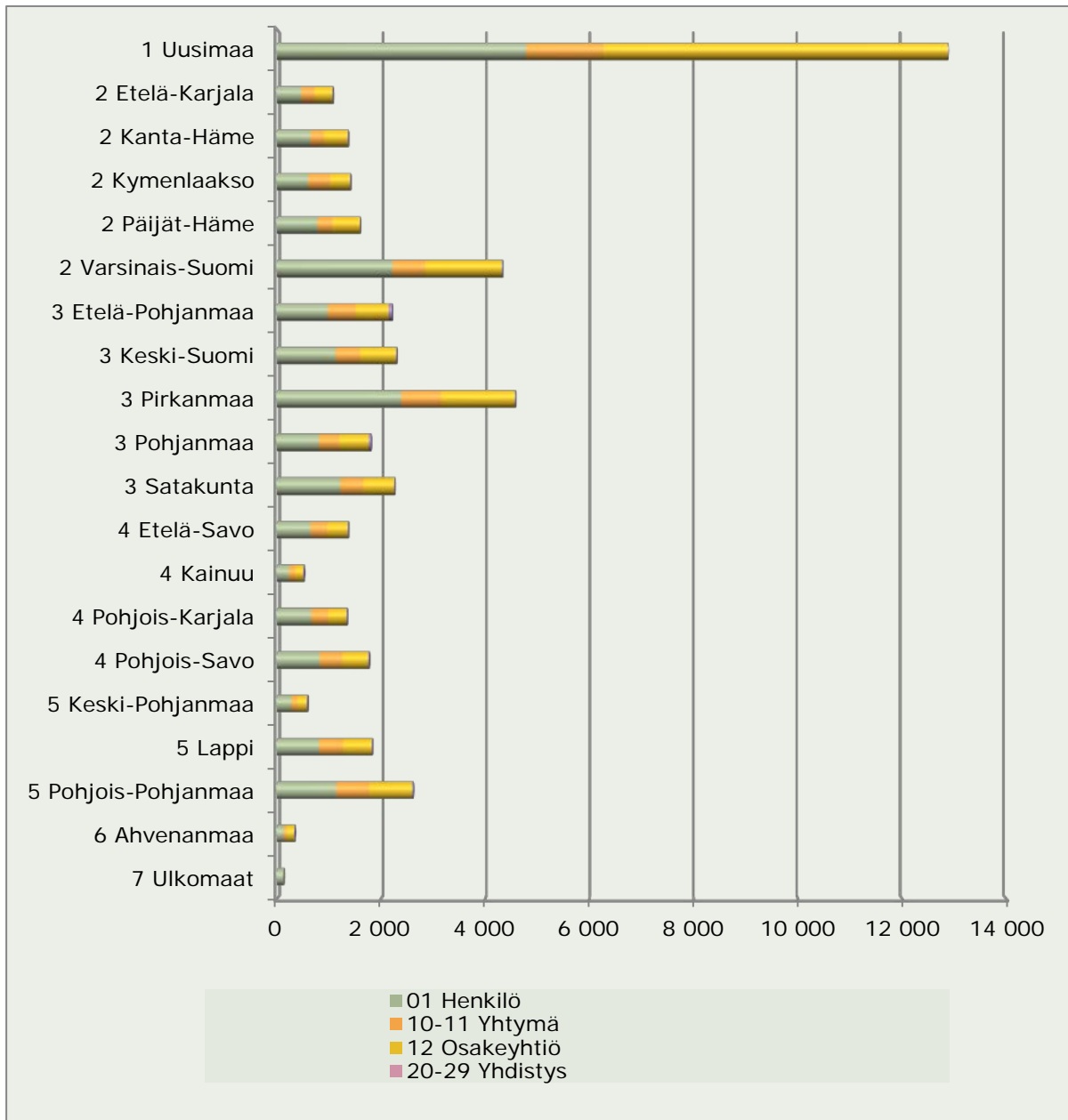
3.5 ALUEJAKAUMA

Maakunnat on ryhmitelty Tilastokeskuksen käyttämää suuraluejakoa mukailleen. Tarkastelussa Uusimaa on erotettu muusta Etelä-Suomesta omaksi suuralueeksi, koska yritystoiminta on keskittynyt Uudellemaalle ja sen yritystoiminnan volyymi on selvästi muita maakuntia suurempi. Lisäksi yritykset, joiden kotipaikka on ulkomailla, ovat omana ryhmänään.

Määrävä tekijä yrityksen sijoittumisessa alueelle on yrityksen kotipaikka tietojen poiminnan hetkellä.

Kaavio 9 Aluejakauma (lähde: Verohallinto 10/2015)

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yritysten alueellinen jakauma noudattelee kaikkien kaupparekisteriyritysten muodostamaa tyypillistä aluejakaumaa.

3.6 YRITYSTEN IKÄ JA TOIMINTA-AIKA

Toiminta-aika on määritelty Verohallinnon rekisteritietojen (ennakkoperintä-, alv- ja työnantajarekisterit) avulla. Toiminta alkaa, kun yritys rekisteröityy ennakkoperintä-, alv- tai työnantajarekisteriin. Toiminta päättyy, kun yrityksen kaikki rekisteröinnit ovat päättyneet.

Yrityksen lyhyt toiminta-aika voi joissain tapauksissa johtua harmaan talouden toiminnasta, jossa näitä ns. lyhyen elinkaaren yrityksiä käytetään julkisten velvoitteiden välttämistarkoituksessa.⁸

Taulukko 19 Yritysten ikä, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkeinoharjoittaja	Henkilöyhtiö	Osakeyhtiö	Yhdistys	Muut yhtiömuodot	KAIKKI
1. - 1990	3 179	2 389	2 591		120	8 279
2. 1991 - 1995	2 138	933	2 222		27	5 320
3. 1996 - 2000	2 372	691	2 073	2	19	5 157
4. 2001 - 2005	2 907	835	1 586	1	17	5 346
5. 2006 - 2010	4 553	1 120	3 272	1	19	8 965
6. 2011 -	1 038	389	1 885	1	2	3 315
Kaikki yhteensä	16 187	6 357	13 629	5	204	36 382

Ikä laskettu ensimmäisen päätyneen tilikauden mukaan

Taulukko 20 Yritysten toiminta-aika, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkeinoharjoittaja	Henkilöyhtiö	Osakeyhtiö	Yhdistys	Muut yhtiömuodot	KAIKKI
1. Alle 3	398	70	713		3	1 184
2. 3-4	1 023	288	1 170	1	5	2 487
3. 5-9	5 077	1 155	3 496	1	21	9 750
4. 10-19	5 248	1 604	3 884	3	64	10 803
5. yli 20	4 441	3 240	4 366		111	12 158
Kaikki yhteensä	16 187	6 357	13 629	5	204	36 382

Toiminta-aika on laskettu toimintaa kuvaavien verohallinnon rekisterien aktiivisuuden perusteella.

Rekistereissä toimivien kohdejoukon vastuuhenkilöiden yritysten ikäjakaumaa ja toiminta-aikaa tarkasteltaessa voidaan todeta, että joukossa on paljon yli 10 ja yli 20 vuotta vanhoja yrityksiä.

Taulukko 21 Kaikkien yritysten toiminta-aika, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkeinoharjoittaja	Henkilöyhtiö	Osakeyhtiö	Yhdistys	Muut yhtiömuodot	KAIKKI
1. Alle 3	55 842	2 731	32 805	1 996	534	93 908
2. 3-4	33 491	1 821	18 065	1 209	435	55 021
3. 5-9	65 604	4 254	36 081	3 108	1 113	110 160
4. 10-19	95 452	6 569	37 852	10 314	1 656	151 843
5. yli 20	109 378	10 808	46 114	9 664	1 311	177 275
Kaikki yhteensä	359 767	26 183	170 917	26 291	5 049	588 207

Joukossa mukana kaikki Verohallinnon rekisterissä olevat yritykset, joilla on sama oikeudellinen muoto kuin kohdejoukon yrityksillä.

Verrattuna kaikkiin Verohallinnon rekistereissä toimiviin kaupparekisterirytyksiin, kohdejoukon vastuuhenkilöiden yritykset olivat toiminta-ajaltaan vanhempia. Toiminta-ajaltaan alle 3-vuotiaita yrityksiä oli kohdejoukon yrityksistä 3 %, kun kaikista kaupparekisterirytyksistä näitä oli 16 %. Toiminta-ajaltaan 10-vuotiaita tai vanhempia yrityksiä oli kohdejoukon yrityksistä 63 %, kun kaikista kaupparekisterirytyksistä näitä oli 56 %.

⁸ Rakennusalan tekotapaselvitys s. 20, Harmaan talouden selvitysyksikkö selvitys 22/2014; Romukauppa s. 26, Harmaan talouden selvitysyksikkö selvitys 16 / 2013.

Yrityksen lyhyt toiminta-aika saattaa selittää vastuuhenkilön pienituloisuutta, kun yrityksen toiminta on vasta aluillaan. Yrityksen pitkä ja pääosin voitollinen toiminta-aika sen sijaan herättää kysymyksen siitä, miksi vastuuhenkilön korvaus liiketoiminnasta on jäänyt vähäiseksi.

3.7 LIIKEVAIHTO- JA TASELUOKAT

Taulukko 22 Liikevaihtoluokat 2014, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkei- nonhar- joittaja	Henkilöyhtiö	Osakeyhtiö	Yhdistys	Muut yhtiö- muodot	KAIKKI
1. <20t€	464	202	894	2	13	1 575
2. 20-40t€	7 054	1 239	2 406	2	142	10 843
3. 40-100t€	4 621	899	1 462		23	7 005
4. 100-400t€	2 741	1 589	2 609	1	12	6 952
5. 400-2m€	1 119	1 836	3 667		12	6 634
6. 2-10m€	109	545	1 968		2	2 624
7. 10-40m€	4	44	557			605
8. 40-200m€			39			39
Kaikki yhteensä	16 112	6 354	13 602	5	204	36 277

Liikevaihto vuoden 2014 tiedoista, toimivuus poimintahetken tietojen mukaan.

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden rekistereissä toimivien yritysten liikevaihtoluokissa painottuu luokka 20 000–40 000 euroa. Myös luokkien 40 000–2 000 000 euroa väliltä löytyy paljon yrityksiä.

Kohdejoukossa on mukana vastuuhenkilöiden yrityksiä, joiden liikevaihto on vuonna 2014 enemmän kuin 10 milj. euroa, vaikka kohdejoukkoa muodostettaessa se asetettiin liikevaihtorajaksi. Tämä johtuu kohdejoukon rajausehdosta. Rajausehtona oli, että liikevaihto on ollut vähintään yhtenä vuonna alle 10 milj. euroa vuosien 2009–2014 välisenä aikana.

Taulukko 23 Tase luokat 2014, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkei- nonhar- joittaja	Henkilöyhtiö	Osakeyhtiö	Yhdistys	Muut yhtiö- muodot	KAIKKI
1. <20t€	1 513	157	337	2	4	2 013
2. 20-40t€	11 104	2 329	3 025	1	120	16 579
3. 40-100t€	1 565	1 096	1 732		35	4 428
4. 100-400t€	1 289	1 301	2 740	2	29	5 361
5. 400-2m€	589	1 212	3 357		13	5 171
6. 2-10m€	51	246	1 855		3	2 155
7. 10-40m€	1	10	472			483
8. 40-200m€		1	69			70
9. > 200m€		2	15			17
Kaikki yhteensä	16 112	6 354	13 602	5	204	36 277

Veroilmoituslomake 6B:n varat yhteensä -kentän tiedot

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden rekistereissä toimivien yritysten tase luokituksessa painottuu niin ikään luokka 20 000–40 000 euroa.

3.8 TALOUDEN HÄIRIÖTIEDOT JA VEROTARKASTUKSET

Taulukko 24 Verovelka ja häiriöt, rekistereissä toimivat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	Elinkei- nonhar- joittaja	Henkilö- yhtiö	Osakeyhtiö	Yhdi stys	Muut yhtiö- muodot	Yhteensä
Rekistereissä toimivat	16 187	6 357	13 629	5	204	36 382
Verovelkaiset	4 365	950	2 279		4	7 598
Verovelka €	10 137 256	8 371 704	24 076 473		16 703	42 602 136
Verovelka keskiarvo	2 322	8 812	10 564		4 176	5 607
Maksusuunnitelma	270	124	269			663
Konkurssivaiheita	72	96	175			343
Erikoisperintä	50	73	194			317
Yrityssaneeraus	43	80	107			230
Velkajärjestely	195	1				196

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden rekistereissä toimivista yrityksistä viidesosalla on verovelkaa. Verovelkaa oli keskimäärin 5 600 euroa. Suurin osa verovelasta oli osakeyhtiömuotoisilla yrityksillä. Osakeyhtiöillä verovelan keskiarvo oli 10 600 euroa.

Vertauksena vuonna 2013 kaikista Verohallinnon rekisterissä olevista yrityksistä 15 % oli verovelkaisia, toimivista yrityksistä 12 %. Verovelkaisten osakeyhtiöiden keskimääräinen verovelka oli noin 44 000 euroa. Toimivien osakeyhtiöiden keskimääräinen verovelka oli noin 21 000 euroa.⁹ Tähän verrattuna kohdejoukon vastuuhenkilöiden rekistereissä toimivien yritysten verovelat ovat maltillisia.

Verovelka liittyy harmaaseen talouteen silloin, kun verovelvollisen tarkoituksena on ollut verojen välttäminen muun syyn kuin maksukyvyttömyyden takia. Verovelan tilastollisessa tarkastelussa ei voida erotella sitä, onko verovelka syntynyt maksukyvyttömyyden vai esimerkiksi harmaan talouden toiminnan johdosta. Kokonaisuutena verovelan määrän kehitys kuitenkin kuvastaa harmaan talouden riskiä, mistä syystä sen seuraaminen on harmaan talouden torjunnan kannalta merkityksellistä.

Taulukko 25 Verotarkastukset (lähde: Verohallinto 10/2015)

Verotarkastukset	
Verotarkastettuja yrityksiä	2 656
Verotarkastuksia	2 801
Harmaan talouden tarkastuksia, yritys_lkm	521
Harmaan talouden tarkastuksia, kpl	536
Kirjanpidon ulkopuolisia työntekijöitä_lkm	18
Kirjanpidon ulkopuolisia työntekijöitä, yritys_lkm	18
Kirjanpito epäluotettava, yritys_lkm	166
Kirjanpito puuttuu, yritys_lkm	22

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä 2 656, eli noin 6 %, oli ollut verotarkastuksen kohteena. Harmaaseen talouteen viittaavia seikkoja oli löydetty 521 kohdejoukon yrityksestä. Harmaan talouden tarkastusten osuus vaikuttaa tyypilliseltä; vuositasolla kaikista Verohallinnon tekemistä verotarkastuksista alle neljäsosa on ollut harmaan talouden tarkastuksia.

Harmaan talouden tarkastuksia ovat tarkastuskohteet, joissa todetaan ennakonpidätystä toimittamatta maksettuja palkkoja, puuttuvaa myyntiä tai vääransisältöisiä tositteita. Har-

⁹ Ks. Harmaan talouden selvitysyksikön selvitys 4/2015: Elinkeinotoiminnan verovelat osaraportti II, s. 16: Toimialalla "Kauppa (45-47)", jolle suurin osa selvityksessä tutkituista yrityksistä kuului, 18 % yrityksistä oli verovelkaisia ja verovelan määrä oli keskimäärin 26 600 euroa.

maan talouden kohteiksi luokitellaan myös sellaiset tarkastukset, jotka on tehty ennalta ilmoittamatta tai yhteistyössä poliisiviranomaisen kanssa.

Taulukko 26 Konkurssivaiheet (lähde: Verohallinto 10/2015)

Konkurssivaiheet	Yritys lkm
Perintäyksikön hakemus jätetty	18
Muun velkojan hakemus jätetty	15
Velkojan hakemus hylätty	2
Asetettu konkurssiin / velkojan hakemus	60
Asetettu konkurssiin / oma hakemus	27
Konkurssi jäänyt sillensä	289
Hakemus peruutettu	41
Rauennut varojen puutteessa	236
Konkurssi rauennut yrityssaneeraukseen	42
Konkurssi siirretään julkisselvitykseen	15
Konkurssivalvonta	25
Jakoluettelo vahvistettu	54
Velkojain kokous	4
Sovinto konkurssissa	2
Lopputilitys annettu	69
Ei konkurssivaiheita	45 496
Kaikki yhteensä	46 395

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä 899:llä on ollut konkurssivaiheita. Konkurssi oli rauennut varojen puutteeseen 236 tapauksessa.

Yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden maksukyvyttömyyttä koskevat tiedot eivät suoraan indikoi harmaata taloutta mutta esimerkiksi vastuuhenkilöiden konkurssitiedot ovat merkityksellisiä yritysten luotettavuutta arvioitaessa. Maksukyvyttömyysmenettelyiden, kuten konkurssin ja yrityssaneerauksen taustalta voi joissain tilanteissa löytyä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta.

3.9 YRITYSTEN PALKANSAAJIEN KESKIMÄÄRÄISET PALKAT JA JAETTU OSINKO

Taulukko 27 Palkansaajien keskimääräiset palkat (lähde: Verohallinto 10/2015)

	2010	2011	2012	2013
Alle 15 000	9 304	9 308	9 017	8 595
15-20 000	1 654	1 663	1 611	1 607
20-30 000	1 649	1 690	1 842	1 873
30-40 000	421	499	526	560
40-50 000	121	136	162	185
50-60 000	45	51	61	65
60-100 000	42	45	52	55
yli 100 000	4	6	6	7

Vuosi-ilmoituksen palkkojen määrät jaettuna palkansaajien lukumäärän mukaan, ilmoitettujen palkkojen keskiarvo.

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksissä ilmoitettujen palkkojen keskiarvot palkansaajaa kohden ovat suuremmaksi osin luokkaa alle 15 000 euroa vuositasolla.

Pienituloisia henkilöitä on jonkin verran mukana myös suurempien palkkakeskiarvoluokkien yrityksissä.

Taulukko 28 Jaettu osinko (lähde: Verohallinto 10/2015)

	2010	2011	2012	2013
Alle 15 000	3 295	3 424	3 584	3 724
15-20 000	258	278	285	285
20-30 000	304	334	322	324
30-40 000	192	187	219	229
40-50 000	128	126	130	128
50-60 000	85	91	96	111
60-100 000	136	158	149	177
yli 100 000	94	109	97	86

Vuosi-ilmoituksen mukainen jaetun osingon määrä jaettuna osingonsaajien kesken, ilmoitettujen osinkojen keskiarvo.

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä jaettujen osinkojen keskiarvot osingonsaajaa kohden ovat myös suuremmaksi osin luokkaa alle 15 000 euroa vuositasolla. Keskimäärin 1 300 henkilölle kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksissä on jaettu yli 15 000 euron vuosittaisia osinkoja.

Kohdejoukon pienituloisille vastuuhenkilöille jaettujen osinkojen verovapaat osuudet eivät sisälly ansio- tai pääomatuloihin.

4 VASTUUHENKILÖIDEN HÄIRIÖTIEDOT

Tässä luvussa on tarkasteltu kohdejoukon vastuuhenkilöiden sekä näiden kytkösyriyksen häiriötietoja.

Taulukko 29 Vastuuhenkilöiden ja kohdejoukon kytkösyriyksen rikosilmoitukset ja liiketoimintakiellot (lähde: Verohallinto 12/2015 ja 1/2016)

Rikosilmoitukset ja liiketoimintakiellot	lkm
Rikosilmoitukset yrityksistä, kpl ¹	629
Yritykset, joista tehty rikosilmoitus, kpl ¹	576
Rikosilmoitukset vastuuhenkilöistä, kpl [*]	304
Vastuuhenkilöt, joista tehty rikosilmoitus [*]	267
Osakkaiden voimassa olevat liiketoimintakiellot ^{**2}	8
Yritykset, joiden osakkaalla voimassa oleva liiketoimintakielto ^{**2}	8
KR-vastuuhenkilöiden voimassa olevat liiketoimintakiellot ^{**}	63
Yritykset, joiden KR-vastuuhenkilöllä voimassa oleva liiketoimintakielto ^{**}	81
Pienituloisten voimassa olevat liiketoimintakiellot	24
- joista osakkaita 2 ja KR-vastuuhenkilöitä 22	

^{*} Verohallinnon tekemät rikosilmoitukset Perintä-järjestelmästä ajalta 1995-2015

^{**} Liiketoimintakiellon päättymispäivän ollessa myöhäisempi kuin poimintapäivä 20.1.2016

¹ sisältää yksityiset elinkeinonharjoittajat

² sisältää osakkaat, jotka ovat myös vastuuhenkilöitä samassa organisaatiossa

Kohdejoukon vastuuhenkilöiden kytkösyriyksistä yhteensä 576:sta oli tehty Verohallinnon rikosilmoitus. Yli puolet rikosilmoitusnimikkeistä oli törkeitä veropetoksia. Rikosilmoitukset koskivat 304:ää eri vastuuhenkilöä. Yritysten osakkaista kahdeksalla oli voimassa oleva

liiketoimintakielto. Yritysten kaupparekisteriin merkittyjen vastuuhenkilöiden osalta voimassa olevia liiketoimintakieltoja oli 63.

Varsinaisen kohdejoukon, eli pienituloisten organisaatiohenkilöiden osalta voimassa olevia liiketoimintakieltoja oli 24.

Taulukko 30 Vastuuhenkilöiden verovelat (lähde: Verohallinto 12/2105)

	lkm	Verovelkaiset lkm / osuus joukosta	Verovelka € / verovelka ka.	Verovelka yli 5.000 €
Vertailujoukon organisaatiohenkilöt	68 226	4 538 / 6,7 %	43 589 292 / 9 605 €/hlö	1 061
Kohdejoukon organisaatiohenkilöt	43 195	4 216 / 9,8 %	16 274 477 € / 3 860 €/hlö	673

¹ Sisältää sekä kohdejoukon että vertailujoukon organisaatiohenkilöt, ml. yksityiset elinkeinonharjoittajat, joiden tiedot löytyvät kaupparekisteristä ja osakasrekisteristä ja tunnus on joko henkilötunnus tai Y-tunnus (= tunnistettu).

Kohdejoukon organisaatiohenkilöillä oli verovelkaa noin 10 %:lla, keskimäärin 3 900 euroa. Vertailujoukon organisaatiohenkilöiden verovelat olivat tähän verrattuna yli kaksinkertaisia.

Taulukko 31 Kohdejoukon vastuuhenkilöiden* avoimet asiat ulosotossa (lähde: VVV 2/2016)

Henkilöitä, joilla avoimia asioita	3 119
Avoimia asioita kpl	34 238
Hakijoiden saatavat yht. €	65 116 240

*sisältää YEH

Kohdejoukon organisaatiohenkilöistä noin 7 %:lla oli avoimia asioita ulosotossa.

5 YHTEENVETO

Selvityksen tarkoituksena oli tutkia pienituloisia yrittäjiä ja heidän yritystoimintaansa harmaan talouden riskien näkökulmasta.

Tavoitteena oli saada viranomaistietojen pohjalta selvennystä siihen, minkälaista ja kuinka laajaa on kohdejoukon vastuuhenkilöiden harjoittama pääosin voitollinen ja tuottava elinkeinotoiminta.

Selvityksessä pyrittiin tässä tarkoituksessa etsimään selittäviä tekijöitä kohdejoukon vastuuhenkilöiden pienituloisuudelle. Vastuuhenkilöiden käytettävissä olevien rahavirtojen perusteella pienituloisuuden kriteerin vuositasolla ylitti 16–20 % kohdejoukon vastuuhenkilöistä. Nämä henkilöt eivät siten olleet selvityksen rajauksessa tarkoitettussa mielessä pienituloisia tarkemman analyysin jälkeen.

Pienituloisuutta saattoivat selittää muun muassa velkojen muutos, saadut perinnöt, henkilöyhtiöiden yhtiömiesten yksityisötot sekä kustannusten korvaukset.

ORGANISAATIOHENKILÖT JA YRITYKSET

Selvityksen perusteella voidaan tiivistää muutamia oleellisiä havaintoja kohdejoukon vastuuhenkilöistä ja heidän yrityksistään:

- Kohdejoukkoon kuului yhteensä 43 195 vastuuhenkilöä. Näistä suurin osa harjoitti elinkeinotoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Myös osakkaita oli paljon.

- Kohdejoukon vastuuhenkilöillä oli yrityksiä yhteensä 46 566. Suuri osa yrityksistä oli yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joskin osakeyhtiöt muodostivat myös huomattavan osan kaikista yrityksistä.
- Suurimmassa osassa yrityksiä oli tarkasteluhetkellä vain yksi vastuuhenkilö. Noin 8 500 yrityksessä oli vastuuhenkilönä vähintään kaksi tai useampia kohdejoukon henkilöitä.
- Verohallinnon rekisterien perusteella toimivia yrityksiä oli noin 36 400 ja rekistereissä toimimattomia yrityksiä oli kaikista kohdejoukon yrityksistä noin viidesosa.
- Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä noin viidesosa, yhteensä 10 855 yritystä, oli poistettu ennakoperintärekisteristä. Erilaisten verotuksellisten laiminlyöntien perusteella ennakoperintärekisteristä oli poistettu 2 185 yritystä.
- Kohdejoukon vastuuhenkilöiden rekistereissä toimivista yrityksistä viidesosalla oli verovelkaa. Verovelkaa oli keskimäärin 5 600 euroa. Suurin osa verovelasta oli osakeyhtiömuotoisilla yrityksillä. Osakeyhtiöillä verovelan keskiarvo oli 10 600 euroa.
- Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä 2 656, eli noin 6 %, oli ollut verotarkastuksen kohteena. Harmaaseen talouteen viittaavia seikkoja oli löydetty 521 (19,6%) kohdejoukon yrityksestä.
- Kohdejoukon vastuuhenkilöiden yrityksistä 899:llä on ollut konkurssivaiheita. Konkurssi oli rauennut varojen puutteeseen 236 tapauksessa.
- Kohdejoukon sekä vertailujoukon yritysten organisaatiohenkilöillä on tyypillisesti kytkös vain yhteen kohdejoukon yritykseen. Kahteen useampaan kohdejoukon yritykseen oli kytkös yhteensä noin 9 300 organisaatiohenkilöllä.
- Kohdejoukon vastuuhenkilöiden kytkösyryksistä yhteensä 576:sta oli tehty Verohallinnon rikosilmoitus. Rikosilmoitukset koskivat 304:ää eri vastuuhenkilöä. Kohdejoukon yritysten osakkaista kahdeksalla oli voimassa oleva liiketoimintakielto. Kohdejoukon yritysten kaupparekisteriin merkittyjen vastuuhenkilöiden osalta voimassa olevia liiketoimintakieltoja oli 63.
- Varsinaisen kohdejoukon, eli pienituloisten organisaatiohenkilöiden osalta voimassa olevia liiketoimintakieltoja oli 24.
- Kohdejoukon organisaatiohenkilöillä oli verovelkaa noin 10 %:lla, keskimäärin 3 900 euroa. Kohdejoukon organisaatiohenkilöistä noin 7 %:lla oli avoimia asioita ulosotossa.

Selvityksessä havaittiin joitakin suoraan harmaaseen talouteen viittaavia riskejä, kuten talousrikostaustaa ja voimassa olevia liiketoimintakieltoja kohdejoukon vastuuhenkilöillä.

Verotarkastuksissa harmaaseen talouteen viittaavia seikkoja oli löydetty 521 yrityksestä. Verotarkastusten havaintojen perusteella kohdejoukon yrityksissä ei ole tavallista enempää harmaata taloutta.

Kohdejoukon henkilöiden rekistereissä toimivista yrityksistä viidesosalla oli verovelkaa. Verovelkojen määrät olivat kuitenkin maltillisia niin yrityksillä kuin kohdejoukon henkilöilläkin. Vertailujoukon organisaatiohenkilöiden verovelat olivat edellisiin nähden määrältään yli kaksinkertaisia.

